

Agenda-fouten.

Er is een tijd... schreef eens de wijze Prediker. Ik zou zijn opsomming willen aanvullen met het vers: Er is een tijd om te vergaderen en een tijd om verre te zijn van vergaderen.

Ieder jaar treft mij opnieuw hoe men de maand Juni, vaak de schoonste en de warmste van het jaar, gebruikt om allerlei vergaderingen te houden.

Bij een hondsdaag-temperatuur werd de Theologische Schooldag gehouden. Mijn menschevend hart zweefde met professoren, curatoren, deputaten en andere aanwezigen mede.

Terwijl de thermometer nog eenige graden steeg, loogden onze ouderlingen tot een tweedaagsche conferentie samen om een waarlijk niet licht programma te verwerken. Het was bij deze gelegenheid, dat ik cum laude slaagde voor mijn propjes in medelijden.

Toen ik mijn laatste zakdoek nam, bereikte mij een convocatie voor de jaarvergadering van de Vrije Universiteit.

Men kan uit dit alles concludeeren, dat wij heel flinke mensen zijn, die zich door niets laten afschrikken. Ik wil die conclusie niet aanvullen, wel aanvullen. Namelijk hiermede, dat wij bij al onze flinkheid toch wel een tikje dwaas doen.

Mag ik nog een staaltje toonen?

Als alle vogels zingen, zitten onze heete kinderen in heete kamertjes van heete huizen te blokken op hoogst interessante onderwerpen als de samenstelling van een nijlpaardgebijt of de inrichting van een sperwer-skelet. Dit noemt men natuurkunde. Deze natuurkunde beoefent men in een heet kamertje aan de hand van een droog boekje, terwijl heel de natuur noodigt en jubelt!

Maar er is nog meer.

In het seizoen waarin de intellectuele prestatie van den mensch het laagst staat, neemt men bij voorkeur allerlei examens af.

De psalmist zong het met verrukking: De velden zijn bekleed met kudden, de dalen zijn bedekt met koren, ook juichen en zingen zij!

Maar wij zingen ónze zomerpsalm:

De zalen zijn vervuld van vergaderingen.

De tassen zijn propvol met huiswerk.

De hoofden zijn vervuld van examens.

Dies weenen de kinderen en grommen de ouders.

Waarom zijn we zoo dwaas?

Waarom zorgen wij niet dat einde Mei alle vergaderingen gehouden en alle examens afgelegd zijn?

Waarom kunnen wij ons intellect en onze zenuwen zoo schrikkelijk martelen en overspannen?

Om des werks wil?

Maar dan vergissen wij ons toch.

Want wat wij in het zomerseizoen verrichten, is practisch zoo goed als verloren.

Wee den schrijver, wiens boek juist voor het zomerseizoen in het licht verschijnt, het loopt alle gevaar op de krakende zolders van den uitgever een roemloozen dood te sterven.

Het enthousiasme, de bezieling op vergaderingen gewekt, loopt voor een belangrijk deel in het zand.

Straks komt de verlate vacantie en wisch als een groote spons alle indrukken weg.

En die vacantie zelf dreigt zijn nut te missen.

Zoo in Mei kan ieder aan zichzelf waarnemen, hoe het leven tijdelijk om een andere instelling vraagt. Er treedt vanzelf een zekere ontspanning op in den geest, het lichaam verlangt naar lucht en beweging.

Wie op dat moment den arbeid een oogenblik geheel of gedeeltelijk kan loslaten, komt na een korte rust als een herboren mensch terug. Maar onze agenda veroorlooft ons dat niet. Daarom moet de zweep voor den dag gehaald en de onwillige geest moet geslagen en gestriemd worden om nog een paar trajecten voort te zeulen.

En dan is de vacantie verloren. Dan worden wij gelijk aan het paard van de postkoets, door Dickens beschreven, dat nooit uitgespannen werd, omdat het anders zou omvallen.

Dan wordt de vacantie voor den werker geen genot meer, maar een kwelling, een marteling.

En straks als het arbeidsseizoen weer aanvangt, neemt de natuur revanche.

Dan zakt het leven in en kost het de grootste moeite de publieke actie weer op te pooken.

Door onze agenda-fouten.

Laat ons onze agenda herzien.

Laat ons de groote vergaderingen uitstellen tot den nazomer.

Beter kan men de wintercampagne niet openen dan met een paar groote bezielende vergaderingen.

Laat ons de vacaties vervroegen.

Gebaat hiermede zullen zijn en de werkers en het werk.

N. B.

straks de hare vens ongeschikt en van de stad, moet zij berooid eken.

n wien de liefde nissen als het daad van zelf- rbondskring, in . Zij breekt de achters, en de i isolément, dat r kracht, maar ating, dus van

K. S.

EVEN

an-Schilder.

dagen voor, dat, eek, zijn referat informatie" af te ijk, vervolgens ik men), een andere .L. dat Ds Delle t te Kampen ge- formatie" zou af- ening geven zou. od aan. Ds Delle- ijk op de vriend- s ik straks mijn orzoover onze in- ken, evenzeer in isselen.

in een opkomende wingen tot eenig

Ds Delleman het spreken, in ant-

K. S.

ichten. (L.)

is ik als uitgangs- erscheid tusschen n geloof (Cat. vr. rgiffenis door het worden geleerd). n gedachtengang onderscheid niet elerlei langs

t zie ik twee v- ler schuldvergifte- loof, waardoor ik of of schijngeloof den tot één vraag- edaan, maar dan , tenzij men zich ze herleiding.

n heb, heeft hij, l verzet tegen en wordt verworpen. den bekommerde gs een weg van clusie zijn, welke trent de echtheid verkrijgt men dan chten des geloofs k noem dit thans- grijk het is zich an het genoemde

belijdenisschriften ens wordt gespro- loof, waarachtige natuurlijk schijn- lt.

isplaatsen: vr. 86, at de oprechtheid id (heiligmaking) over de persoon dvergifenis door ng (rechtvaardig

gelegenheid zijn chen deze tweed- van de duidelijk- den voorgond te

i tweede stelling- e vergeving zijner en als vrucht van schtheid van zijn den weg van het des Verbonds als

en mij geen ver- we hier en daar

ler schuldvergifte- echtheid van zijn

geloof, komt op de lijn van het Cartesiaansche: cogito, ergo sum (ik denk, daarom ben ik). Eerst wil men zekerheid omtrent zichzelf, om daaruit te concludeeren tot de zekerheid omtrent Gods belofte.

Daartegenover moeten we steeds stellen, dat we eerst zekerheid dienen te hebben aangaande Gods belofte, ook ten opzichte van zichzelf, om daarna en daardoor zeker te zijn van eigen geloof.¹⁾

Het recht en de vrijmoedigheid om te gelooven, ont- reuen we niet aan bepaalde werkingen des Heiligen Geestes in ons, maar aan het Woord van God, dat tot ons komt. Wij komen niet zelf, zoo schreef ik²⁾, op grond van hetgeen we aan genadewerk Gods in ons leven waarnemen tot de vaste conclusie: ook mij zijn de zonden vergeven. Ware dit zoo dan zou de zekerheid des heils rusten op een oordeel, dat wij zelf over ons eigen leven vormden. Wie het in dien weg zoekt blijft altijd twijfelen. Ons hart is arglistig en de cirkel der zelfmisleiding kunnen wij door geen honderd kenmerken breken.

Het antwoord van den Heid. Cat. op vr. 80 „dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij", wordt dan ook wel zeer onjuist verstaan als men meent, dat hier bedoeld is: op grond van de vruchten des geloofs komt men tot de zekerheid des geloofs³⁾. Hoe zal wie twijfelt de rust der geloofszekerheid kunnen gronden op zijn zoozeer met zonden bevelde, zoo on- omkomen goede werken...

Zekerheid des geloofs dan genomen in den zin van zekerheid des heils door het geloof.

h. Zij, die deze zekerheid opvatten als de conclusie ener sluitrede, beroepen zich ook geheel ten onrechte op het genoemde antwoord van den Catechismus. Men gaat dan meestal als volgt te werk: er staat geschreven: zalig zijn zij, die honger en dorsten naar de gerechtigheid (1e stelling). Ik honger en dorst naar de zaligheid (2e stelling).

Conclusie: Ik ben zalig.

Nu merkte reeds à Brakel op: „S o m t i j d s ziet men de beide eerste stellingen klaar, evenwel blijft het be- duistert en geeft het weinig kracht tot vertroos- ing".

Nu zou men à Brakel onrecht doen als men ook niet doorgaf wat hij liet volgen:

„S o m t i j d s werkt de Heilige Geest krachtiger dan gewoonlijk en drukt de drie stellingen zoo klaar in, als men het cachet indrukt in weeke was of lak; dat is de verzegeling.

S o m t i j d s geeft de Heilige Geest daarbij wel buiten- gewone verlichting en geeft Hij niet alleen verzekering van eigendom aan de zaken, maar ook gevoel en smaak van de zoetheit en zaligheid der zaken".

Het ligt niet in mijn bedoeling hier verder op Brakels leer in dezen in te gaan. Waar ik op wijzen wil is dit: De verzekering bestaat niet in een oordeel (con- clusie of besluit), dat wij over ons zelf vormen, maar in de aanvaarding van het oordeel, dat God over ons heeft. Maar al te veel wordt bij het huisbezoek nog gewerkt met het syllogisme, alsof wij zelf door een sluitrede in staat zouden zijn ons te verzekeren van de schuldvergeving.

Het aanhoudend verzet van Ds van Dijk hiertegen onderschrijf ik volkomen. We kwamen hierin reeds overeen voor eenige jaren, toen we beide een toespraak hielden over de zekerheid des geloofs. (Theol. Schooldag in Oost-friesche Ouderlingenconferentie).

c. Wij zaligen niet ons zelf door het geloof, maar God zaligt ons door het geloof. En in dat geloof ligt de per- sonlijke toeïgening opgesloten. De Heere Jezus zeide immers: Ik roep Mijn schapen bij name. En Mijn schapen hooren Mijn stem en zij volgen Mij.

De fatale scheiding van kennen en vertrouwen in de geloofsdaad is ook door mij steeds bestreden. Het evan- gelie, door welks kracht de Heilige Geest ons tot geloof aanzet, bevat in de universele roeping de particuliere. In deze wordt door het geloof gehoord, verstaan, aan- genomen. Hierbij moeten we echter steeds nadruk leg- gen op de waarheid, dat niet een geloofsdaad onzerzijds de algemeene aanbidding des heils tot een persoonlijke maakt, maar dat de Heilige Geest de belofte persoon- lijk maakt.

Ds van Dijk laat dit m.i. veel te weinig uitkomen. Vandaar, dat hij geen plaats heeft voor, wat ik nu maar laten zal, het toevluchtnemend geloof. Ik ben het niet hem eens, dat men van het toevlucht nemen des geloofs niet komt tot het toeïgengen des geloofs door voortdurend zelfonderzoek. Maar ik ga niet met hem mee, als hij dit onderscheid zelf niet wil laten gelden. Het alleen maar van geloofs-oefening wil weten, welke toeïgening is. Dan wordt op dit punt uit het oog ver- loeren, dat de Heilige Geest toeïgengt en de genade- werkingen des Heiligen Geestes souverain zijn.

Daarom meende ik in overeenstemming met hetgeen in de D.L. I § 16 beleden wordt de term „toevlucht- nemend geloof" te moeten handhaven en schreef ik⁴⁾ voort, dat tusschen het toevluchtnemen en toeïgengen des geloofs gesteld moet worden het wachten op den Heere (Ps. 130).

Dit is geen lijdelijk wachten: mocht het nog eens komen te gebeuren; maar een vertrouwend wachten: wachten op den tijd van overvloediger genade en werkingen des Heiligen Geestes, wetend, dat de Heere op Zijn tijd komt met de vervulling Zijner beloften. Dit wachten maakt niet werkeloos. Het eerbiedigt

Gods vrijmacht en dringt ondertusschen tot een naarstig gebruik der genademiddelen en tot een ernstige oefening in de godzaligheid.

Zoo komt het ook bij de bekommerden op Gods bestemden tijd tot den jubel: ik roem in God, ik prijs het onfeilbaar woord, ik heb 't zelf uit Zijnen mond gehoord.

Nu nog een enkel woord over het slot van mijn tweede stelling: „Dit sluit niet uit, dat zelfonderzoek naar de vruchten des geloofs in dezen van betekenis is".

Het vertrouwend, werkzaam wachten op den tijd van overvloediger genadewerkingen, dringt tot een naarstig gebruik der genademiddelen, waardoor God beloofd heeft deze zekerheid in ons te werken (D.L. I § 16). En daar- mee gaat ook gepaard een ernstige oefening van een goede conscientie en van goede werken (D.L. V § 10).

De zekerheid der schuldvergifenis kunnen wij ons zelf niet verschaffen, maar haar biddend inwachten, ontvangen we steun en moed uit het getuigenis der goede werken, dat we verkrijgen door zelfonderzoek, terwijl dat zelfonderzoek ook van groot belang is, om te ontdekken, waarin we de werkingen des Heiligen Geestes tegenstaan.

Ik moge hier met deze korte aanwijzing volstaan; omdat ik hierop straks nog nader terug moet komen.

TH. DELLEMAN.

Geloofsverzekerdheid en Zelfonderzoek. (L.)

Het „gesprek" over geloofsverzekerdheid en kenmerken des geloofs en zelfonderzoek en het verband daartusschen en de mogelijkheden ervan en de voorwaarden daarvoor is in vollen gang.

En wie de Waarheid Gods en den bloei der kerken liefheeft, kan zich daar alleen maar over verheugen. Want dat het „gesprek" begonnen is, bewijst dat er verschil van inzicht was. En als er verschil van inzicht is, dan is het een zegen als men daarover begint te spreken, aldus gehoorzamende aan het bevel des Heeren om alle gaven, ook die van inzicht op een be- paald punt, ten nutte der anderen te besteden.

Zoo'n „gesprek" kan en zal onder den zegen des Heeren leiden tot verheldering.

Tot verheldering. Meer niet. Want juist zooals met alle kwesties zal de eindoplossing, de wezenlijke op- lossing ook van deze vraagpunten eerst komen op den jongsten dag. Tot dien dag blijven menschen alleen maar bouwers, afbouwers worden ze nooit. En wat ons te doen staat is, dat we onszelf (dat voorop) en dan ook de anderen (daarna) dagelijks beproeven in den gemeenschappelijken opbouwingsarbeid.

✱

Ja, zoo'n „gesprek" kan veel goeds uitwerken! Maar dan moet er zijn een nauwkeurig verkennen van elkaars standpunt. Dan moet men elkaar niet toedichten wat men nooit, nooit heeft willen beweren.

't Heeft me daarom geweldig gespeten, dat Prof. Grosheide in het „Noord-Hollandsch Kerkblad" (het artikel is later overgenomen in het „Jongelingsblad") schreef: „Zoo bleek ons dezer dagen, dat er zijn, die tegen het zelfonderzoek van den geloovige ernstige be- zwaren hebben. Zulk een zelfonderzoek zou door de Schrift niet alleen niet worden aanbevolen, maar zelfs verboden".

Oogenblikkelijk werd deze uitspraak overgenomen door allerlei organen. En de jammerklachten over zooveel lichtzinnigheid klonken reeds door de lucht.

't Is jammer, dat Prof. Grosheide nu geen namen noemt. 'k Weet wel, Prof. Grosheide doet dat nooit, maar nu is het toch wel heel jammer. Want, eerlijk gezegd, ik geloof niet, dat er zulke verwerpers van het „zelf- onderzoek van den geloovige" zijn. 'k Heb er nog nooit één ontmoet. En, als ze er waren, dan moesten zulken toch zeker wel aanstonds met onze kerken breken. Want dat het „zelfonderzoek van den geloovige" noodzakelijk, ja, zelfs een levensnoodig is, dat leert de Schrift en dus de Belijdenis toch wel zeer duidelijk! 'k Ben ervan overtuigd, dat alle Gereformeerde predikanten bereid zouden zijn een pleidooi te leveren voor de stelling „Zelfonderzoek noodzakelijk!" Allen, zonder één uit- zondering.

Waarover dan wel het „gesprek" gaande is? Niet over de noodzakelijkheid, maar wel over de voor- waarden, de voorwaarden, de voorwaarden, de methode, de doeleinden, de mogelijkheden, het nut van het zelfonderzoek en dergelijke. Maar juist het feit, dat men daarover spreken wil be- wijst, dat de noodzakelijkheid vaststaat. Men gaat niet spreken over de voorwaarden waaraan een daad zal moeten voldoen, als men die daad ten eenen male afkeurt.

✱

In het gesprek over het zelfonderzoek, heb ik, mijns ondanks, ook een rol gespeeld.

Op verzoek van het Bestuur der afdeling Zuid-Hol- land van den Bond van Jongel. Vereen. enz. schreef ik enkele artt. in het „Jongelingsblad" over de vraag of zelfonderzoek kan leiden tot geloofs- verzekerdheid¹⁾. En ik had daarbij dat speciale zelfonderzoek op het oog, dat ik als volgt omschreef: Onder zelfonderzoek wordt dan verstaan het ontleden van het „zieleleven". Dat wordt dan zoo zorgvuldig mogelijk nageplozen. Alle mogelijke stemmingen, ge- (Zie vervolg op blz. 352.)

1) Deze artt. waren een omwerking en uitbreiding van artt. door mij geschreven in „Ons Kerkblad", uitg. S. Kleefman, Sappemeer. Ze werden indertijd overgenomen in de „Pers- schoow" van „De Reformatie", Jrg. 14, Nos. 43, 44, 47. Uit het Jongelingsblad nam „De Reformatie" stukken over in Jrg. 16, Nos. 11 en 18.

1) Zie „De Reformatie" van 5 Juni, blz. 308.
2) Zie mijn: Het H. Avondmaal, blz. 132/133.
3) Het H. Avondmaal, blz. 13/14.
4) Over de juiste betekenis van dit antwoord handel ik in mijn 2de artikel.
5) Het H. Avondmaal, blz. 21.